

таких оціночних суджень соціальних суб'єктів, в яких відображається їх ставлення до засобів і змісту вирішення суспільних проблем (платформа соціальних відносин: суб'єкт громадської думки — суб'єкт влади), які безпосередньо зачіпають їх інтереси. Виходячи з цього визначення, перший крок до вирішення проблеми ідентифікації громадської думки — емпірична інтерпретація цього поняття, конструювання його операціонального визначення. Тут в нагоді полстеру може стати так званий п'ятивимірний план Геллапа, який реалізується шляхом постановки питань-фільтрів, які дають змогу відокремити у відповідях респондентів саме громадську думку. На наш погляд, фільтри, які дозволяють визначити ступінь інформованості респондентів, раціональність аргументів їх точки зору, переконаності в її слушності — це необхідні, але не достатні емпіричні ознаки громадської думки. Тому фільтри Геллапа були нами доповнені питаннями, які дозволяють визначити, чи зачіпає та чи інша проблема інтереси респондента і чи є артикульоване респондентом судження вираженням колективної точки зору. Останнє питання-фільтр повинне з'ясувати: чи була комунікація між членами гіпотетичного суб'єкта громадської думки, чи є точка зору респондента результатом обговорення проблеми, дискусії щодо засобів її вирішення.

4. Для вирішення проблеми ідентифікації громадської думки в умовах суспільства, яке переживає період трансформації, велике значення має врахування під час дослідження соціополітичного і соціокультурного контексту функціонування громадської думки, формування її суб'єктів і виразників. В доповіді аналізується вплив на формування і ступінь стабільності суб'єктів громадської думки, стану і динаміки соціальної структури суспільства, вплив на артикуляцію думок респондентів, характеру соціального диморфізму і ментальності, притаманних сучасному етапу розвитку посттоталітарних суспільств, зокрема України.

POVERTY IN UKRAINE (MEASUREMENT OF POVERTY, POVERTY PROFILES, AND COPING MECHANISMS)

N. Kharchenko, V. Paniotto (Kyiv International Institute of Sociology)

This report is based on the results of two surveys of incomes, expenditures, real consumption, employment, and poverty level of Ukrainian households conducted by in summer 1995 and in summer 1996.

Organization of the surveys was supported by the World Bank, and financed due to the grant of the Japanese Government. The random sample designed for both surveys is representative for Ukraine as a whole and for its large geographic regions; it includes all the 24 oblasts (administrative regions) of Ukraine and the Autonomous Republic of Crimea. The final 1995 datafile included the data of 2024 household questionnaires and 4567 individual questionnaires. The 1996 survey was partly panel and partly cross-sectional; part of the household addresses were taken from the sample of the 1995 survey, and the rest from a new additional sample representative for the households of Ukraine. The final data file included the data of 2322 household questionnaires and 5403 individual questionnaires. The report demonstrates that the most evaluation of the poverty level should be based on the real consumption (consumer expenditures) rather than on the income level of Ukrainian households. So, the structure of poverty is analyzed in terms of the per capita household consumption and its two threshold values: the underprovisioned level (cost of the minimum consumption basket of goods and services, calculated by the Ukrainian Ministry of Labour) and the relative poverty level (40 per cent of the average per capita household consumption value). According to the survey data, about 45 per cent of Ukrainian households (47 per cent of the total population) in June and July 1995 were underprovisioned, 18 percent of the households can be qualified as poor in terms of the relative poverty level. The report presents the results obtained by the same techniques in 1996 and discusses methodological problems of dynamic poverty measurements. Analysis of poverty profiles indicates that the main factors affecting the material well-being of households as classified in terms of the poverty level and underprovisioned level are the structure of family (particularly, presence or absence of children) and the age. The main coping mechanisms of the population of Ukraine involve working on private plots and unregistered activities. The report discusses the problems associated with evaluation of unregistered activities and suggests a technique of measurements capable of overcoming these difficulties.